

УДК 027.7:61:378.4(477-21)ХНМУ:303.61-057.87:004.77

Киричок І.В., Русанова О.А., Тесленко К.М.

Харківський національний медичний університет

Наукова бібліотека

**ВЕБ-ОПИТУВАННЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ЩОДО КОРИСТУВАННЯ
СОЦІАЛЬНИМИ МЕРЕЖАМИ
(за результатами роботи Наукової бібліотеки Харківського національного
медичного університету)**

На основі проведеного веб-опитування «Студентство і соціальні мережі» аналізуються залученість молоді в соціальні мережі, використання ними комунікаційних можливостей, ступінь задоволеності студентів організацією роботи сторінок бібліотеки в соціальних мережах, якістю наданого контенту. За результатами анкетування визначено першочергові завдання щодо поліпшення роботи бібліотеки у медійному просторі.

Ключові слова: Наукова бібліотека ХНМУ, студентство, соціальні мережі, представництво бібліотек у соціальних медіа, веб-опитування, анкетування.

На основе проведенного веб-опроса «Студенчество и социальные сети» анализируются вовлеченность молодежи в социальные сети, использование ими коммуникационных возможностей, степень удовлетворенности студентов организацией работы страниц библиотеки в социальных сетях, качеством предоставляемого контента. По результатам анкетирования определены первостепенные задания для улучшения работы библиотеки в медийном пространстве.

Ключевые слова: Научная библиотека ХНМУ, студенчество, социальные сети, представительство библиотек в социальных медиа, веб-опрос, анкетирование.

The involvement of young people in social networks, their using of communication opportunities, the level of students' satisfaction with the organization of the library pages in social networks, the quality of the content provided are analyzed on the basis of the web survey "Students and social networking". According to the results of the web survey the primary task for the improving of the library service in the media space were identified.

Keywords: Scientific library of the KhNMU, students, social media, representation of libraries in social media, web poll, survey.

Залучення великої кількості користувачів, постійна взаємодія та співробітництво з ними, бажання відкрити свої двері, поділитися знаннями, ресурсами, отримати відгук, бажано схвальний, від якомога більшої кількості людей – чи не про це мріє кожна бібліотека?

Здійснити ці мрії сьогодні можна за допомогою технологій Web 2.0. Саме вони дозволили поглянути на наші можливості інноваційно, змінити уявлення про бібліотеку як про об'єкт використання, дати бібліотекарям інструменти, що дозволяють формувати свого читача, йти за ним туди, де той шукає інформацію, і, що дуже важливо, повертати його до себе [4].

Соціальні медіа є однією з платформ Web 2.0. І за останні роки бібліотеки суттєво розширили свою присутність в них. Сформувати і розширювати аудиторію своїх користувачів, бути постійно цікавими для них можливо лише завдяки якісному контенту сторінки бібліотеки. Але бібліотеки сьогодні формують власне представництво у соціальних медіа, виходячи із загальноприйнятих вимог до їх функціонування, а у створенні контенту сторінок бібліотекарі частіше керуються інтуїцією або досвідом інших бібліотек. Тож дослідження щодо участі бібліотек у соціальних мережах різноманітного контенту, взаємодії з користувачами за допомогою медіапростору сьогодні на часі [2, 3].

У 2017 році Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету провела серед студентів університету веб-опитування

«Студентство і соціальні мережі». За мету поставили вивчення залученості молоді у соціальні мережі, використання ними комунікаційних можливостей та використання цих результатів для поліпшення роботи бібліотеки у соціальному медійному просторі. Для нас є вкрай важливим отримати від студентів більш повну інформацію про бібліотечне середовище – яким вони його бачать, вивчити думки про ефективність наших послуг, що надаються в соціальних мережах, їх подальше вдосконалення, а також проаналізувати ступінь задоволеності студентів організацією роботи сторінок бібліотеки в соціальних мережах, якістю наданого контенту.

Зазначимо, що опитування проводилось до підписання президентом України наказу про нові обмежувальні заходи в рамках забезпечення національної безпеки, що передбачають, зокрема, блокування доступу до соціальних мереж ВКонтакте і Однокласники, який набув чинності у травні 2017 року. Анкета була запропонована студентам на сторінках Наукової бібліотеки у соціальних мережах «Facebook» і «Вконтакте» та на популярній серед студентів університету сторінці «Признавашки ХНМУ», а також на сайтах ХНМУ та власне бібліотеки.

Студентам задано 10 запитань, були запропоновані як готові варіанти відповідей, так і такі, де вони мали сформулювати відповідь самостійно, а саме:

1. Вкажіть свою стать.
2. На якому курсі Ви навчаєтесь?
3. На якому факультеті Ви навчаєтесь?
4. Ви користуєтесь соціальними мережами?
5. У яких соціальним мережах Ви маєте власні профілі?
6. Яка інформація у соціальних мережах Вас цікавить?
7. Ви цікавитесь у соціальних мережах сторінками кафедр та інших підрозділів ХНМУ, якими саме?

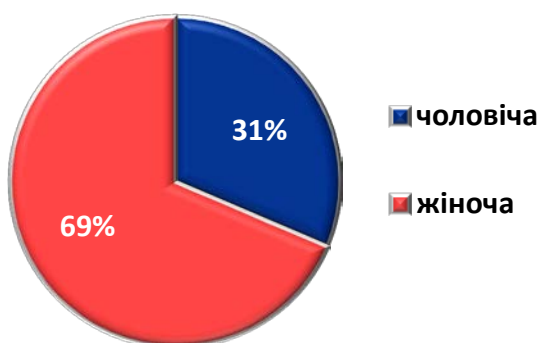
8. Ви відвідуєте сторінки Наукової бібліотеки ХНМУ у «Facebook» та «ВКонтакте», у якій мережі саме?

9. Вам цікава інформація на сторінці Наукової бібліотеки ХНМУ у «Facebook» та «ВКонтакте»?

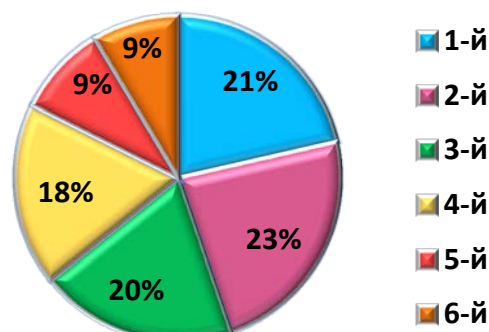
10. Яку інформацію Ви бажаєте отримувати на сторінках Наукової бібліотеки ХНМУ у «Facebook» та «ВКонтакте»?

В анкетуванні взяли участь студенти 1-6 курсів усіх факультетів – всього 210 респондентів, у т.ч. іноземних студентів – 42, серед яких 38 – англомовної форми навчання. На діаграмах 1, 2 і 3 представлено розподіл учасників за статтю, курсом і факультетом відповідно.

Діаграма 1
Стать

Діаграма 2
Курс

Діаграма 3

Факультет

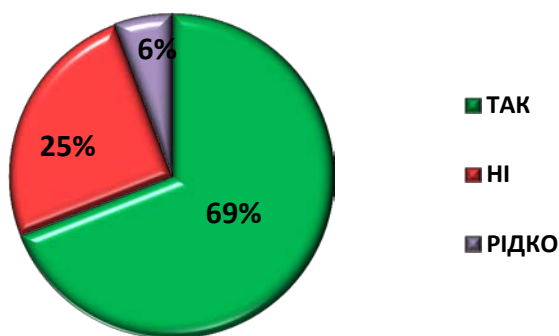

Опитування показало, що 99% респондентів користуються соціальними мережами, а саме: Вконтакте – 165, Facebook – 130 та Instagram – 106, також зазначили Twitter – 36, Однокласники – 12 тощо. Одночасно зареєстровані у 2-х соціальних мережах – 34, у 3-х та більше – 114.

На питання «Ви цікавитесь у соціальних мережах сторінками кафедр та інших підрозділів ХНМУ, якими саме?» відповіді респондентів були такими (діаграма 4):

Діаграма 4

Зацікавленість сторінками підрозділів ХНМУ у соцмережах

Відповіді на це запитання іноземних студентів англомовної форми навчання показали, що переважна більшість зацікавлена в інформації щодо нашого університету (28 з 38 респондентів).

Нажаль, не всі респонденти відповідали якими саме сторінками вони цікавляться. Вибір кафедр та підрозділів університету представлено у табл. 1. Зазначимо, що поки не всі кафедри представлені у соцмережах.

Таблиця 1

Кафедри ХНМУ		Інші підрозділи ХНМУ	
Кафедра гістології	34	VI факультет у Facebook	18
Кафедра латинської мови	7	«Признавашки ХНМУ»	16
Кафедра психіатрії	5	Студентський профком	13
Кафедра біохімії	5	Студентське самоврядування	10

Кафедра хірургії	4	Наукова бібліотека	10
Кафедра анатомії	4	Наукові гуртки (з предметів)	4
Кафедра фізіології	3	Англійський клуб КНМУ	1
Кафедра соціальної медицини	3		
Кафедра педіатрії	2		
Кафедра оперативної хірургії і топографічної анатомії	2		
Кафедра акушерства і гінекології	1		
Всі кафедри, які є	6		

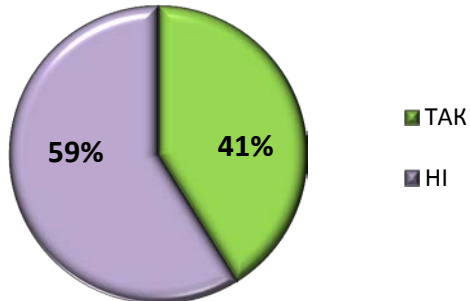
Аналізуючи ствердні відповіді на це питання (145 респондентів), виявлено, що інформацією зі сторінок кафедр ХНМУ цікавляться 76 респондентів (52,4%), найзатребуванішою сторінкою є кафедра гістології – 34 респондента. Найпопулярнішою серед інших підрозділів університету є сторінка VI факультету з підготовки іноземних громадян у Facebook – 18 респондентів (12,4%).

Відомо, що найбільшим попитом користуються сторінки Студентського самоврядування та «Признавашки ХНМУ», де студенти не тільки отримують інформацію, а ще й спілкуються, знаходять відповіді на питання, які їх хвилюють. Але за результатами анкетування ці сторінки відвідують лише 5% респондентів, тож можна припустити, що більшість користувачів цих сторінок не приймали участь в опитуванні.

Зазначено, що цікавляться сторінками Наукової бібліотеки лише 10 респондентів (6,9%) – цифра низька тому, що не всі взагалі зазначали якими саме сторінками вони цікавляться. Адже на наступне питання «Ви відвідуєте сторінки Наукової бібліотеки ХНМУ у «Facebook» та «ВКонтакте», у якій мережі саме?» 86 респондентів відповіли, що відвідують, 60 – у мережі «ВКонтакте», 29 – у «Facebook», в тому числі 3 – в обох соцмережах. Нажаль, 8 респондентів навіть не знали про існування сторінок НБ ХНМУ (діаграми 5, 6).

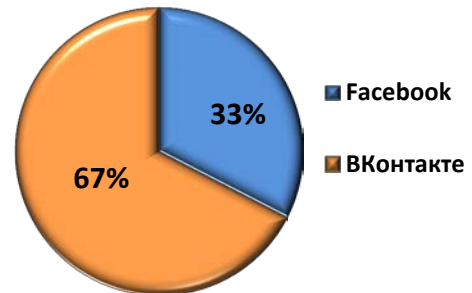
Діаграма 5

Ви відвідуєте сторінки Наукової бібліотеки ХНМУ у «Facebook» та «ВКонтакте»?

Діаграма 6

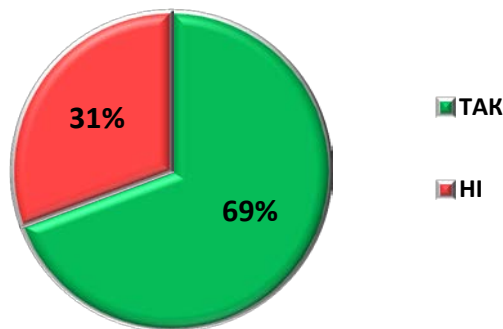
У яких мережах саме?

Важливо, що на питання «Вам цікава інформація на сторінці Наукової бібліотеки ХНМУ у «Facebook» та «ВКонтакте»?» понад 2 третини опитуваних (145 респондентів) зазначили, що інформація на сторінках Наукової бібліотеки у соцмережах їм цікава (діаграма 7).

Діаграма 7

Вам цікава інформація на сторінках Наукової бібліотеки ХНМУ у соцмережах?

Веб-опитування показало нам якою інформацією взагалі цікавляться наші користувачі і яку інформацію вони бажають отримувати саме від Наукової бібліотеки ХНМУ (табл. 2). Виявилось, що переважну більшість наших студентів, а це 82% респондентів, цікавить інформація про медицину, що цілком зрозуміло, адже це пов'язано з навчанням у виші та майбутньою професією.

Таблиця 2

Яка інформація у соціальних мережах Вас цікавить?		Яку інформацію Ви бажаєте отримувати на сторінках Наукової бібліотеки ХНМУ?	
Різноманітний контент	209	Події у бібліотеці (новини, акції, дні інформації, дати видачі/здачі підручників, розклад роботи, нові проекти та заходи, нові надходження, благодійність)	47
Медицина	172	Новини медицини, науки, інновації	41
Відео та музика	163	Електронні підручники на всі курси	25
Навчальне відео	100	Новинки художньої літератури	23
Навчальна інформація	70	Рекомендовані до читання книги	12
Новини університету	70	Наукові конференції з медицини в Україні	10
Фільми	60	Інтернет-ресурси з медицини	9
Цікаві факти	40	Інформація влаштовує повністю	9
Спілкування з друзями	31	Міжнародні конференції	8
Книги, наукові статті	30	Важко відповісти	5
Мистецтво, репродукції картин	25	Матеріали для викладачів	4
Спорт, туризм	25	Матеріали для підготовки до іспитів	4
Новини міста	20	Творчість студентів	3
Анонси подій	15	Відгуки студентів на книги/фільми	3
Розваги, гумор	12	Електронне замовлення книг	2
Меми	10	Поради з написання наукових робіт	2
Тренінги	10	Більше спілкування зі студентами (віртуально)	2
Новини моди	6	Висвітлення незвичайних або раритетних видань	2
Політика	5	Онлайн доступ до своїх «боргів» по книгам	2
Бізнес	3	Подумаю про це	1
Кулінарія	3	Не цікавить	11
Новини на сторінках кафедр ХНМУ	2		
Новини зірок	2		

Аналізуючи відповіді респондентів за курсами, спостерігається динаміка переходу від зацікавленості у розважальній інформації (фото, відео, музика, спілкування з друзями) на 1-му курсі до науково-освітнього контенту (новини медицини, навчальні матеріали, різноманітні тренінги, дослідження, сучасні технології тощо) на старших курсах.

Яку ж інформацію наші користувачі бажають отримувати зі сторінок Наукової бібліотеки у соцмережах? У відповідях на це питання лише 9 респондентів (4,3%) відповіли, що інформація влаштовує їх повністю. Майже чверть респондентів (47 – 22,4%) – пропонують більш широко висвітлювати бібліотечні події (новини, акції, дні інформації, нові проекти та заходи, нові надходження, графіки і розклад роботи бібліотеки, благодійність). Хочуть бачити на сторінках бібліотеки інновації та новини медицини й науки – 41 респондент (19,5%), електронні підручники на всі курси – 25 (12%), новинки художньої літератури – 23 (11%), рекомендовані книги до прочитання – 11 (5,2%). Є й такі, що не визначились з відповіддю та поки думають про це – 6 (2,9%). І лише 11 респондентів (5,2%) інформація бібліотеки на сторінках соцмереж не цікавить зовсім.

Також респонденти пропонують висвітлювати на сторінках у соцмережах творчість студентів (1,44%), залишати відгуки студентів на прочитані книги або переглянуті фільми (1,44%), отримувати поради з написання наукових робіт (1%), дізнаватися більше про незвичайні й раритетні видання (1%). А ще пропонують запровадити через соцмережі електронне замовлення книг (1%).

Як бачимо, основний мотив відвідування сторінок Наукової бібліотеки ХНМУ в соцмережах освітній – це потреба в інформації, що пов'язана з навчанням та майбутньою професією студента-медика, а також заходами, новими проектами бібліотеки, які безпосередньо направлені на інформаційне забезпечення навчально-наукового процесу в університеті.

Але кількість таких, що постійно відвідують сторінки Наукової бібліотеки в соцмережах, складає 41,1% з усіх опитаних – це говорить про те, що бібліотекарям є над чим працювати, в першу чергу, створенням актуального й корисного контенту, а також залучати більше студентів університету до бібліотечного простору, вести з ними постійний віртуальний діалог.

В результаті проведеного анкетування були виявлені інтереси та інформаційні потреби студентів, а також питання, що їх хвилюють. Пропозиції заслуговують на увагу, дещо з того, що пропонують учасники опитування, сприятиме поліпшенню контенту сторінок Наукової бібліотеки у соціальних мережах.

Анкетування показало, що без використання інновацій в роботі бібліотеки в соціальному медійному просторі не може йти мова про оперативне, повне і якісне задоволення інформаційних потреб студентства. Потрібно продумати, як більш продуктивно вибудувувати віртуальні взаємини з користувачами. Тож перед нами вирішення нагальних питань з урахуванням побажань студентства, а саме:

1. Активніше популяризувати **події у бібліотеці** (новини, акції, дні інформації, розклад роботи, нові проекти, заходи, надходження, благодійність);
2. Обов'язково висвітлювати **освітній та науковий контент за напрямом вишу** (нові підручники, електронні навчально-методичні ресурси, матеріали для підготовки до іспитів, новини медицини, науки, інновацій, інформацію щодо конгресів та конференцій тощо);
3. Сприяти організації **інтелектуального дозвілля та розвитку особистості** (анонси видань сучасної та класичної художньої літератури, публікації творчих шукань студентів, рекомендації до читання творів – а це вже керування читанням, тренінги щодо саморозвитку тощо);

-
4. Забезпечити постійний та оперативний **зворотній зв'язок із користувачами** (консультації щодо бібліотечних сервісів, написання наукових робіт, публікація відгуків студентів на книги/фільми, обмін думками тощо);
  5. Більше використовувати **формат нотаток (Facebook) та відеоконтент**, в т. ч. у форматі реального часу (флешмоби, літературні вечорниці, прямий ефір, реал-тайм відео тощо);
  6. Організувати **щоденну публікацію постів на сторінці бібліотеки**, а значить щодня з'являться у стрічці новин користувачів, тим самим залучати їх до віртуального й фізичного бібліотечного простору.

Роботи багато і вона вкрай відповідальна. Тож постає питання кадрового забезпечення виконання цих завдань. Без сумнівів, для цього необхідно, **по-перше**, призначити працівника чи працівників бібліотеки, визначити коло їх обов'язків. Наприклад, в НБ ХНМУ обов'язки щодо ведення сторінок у соціальних мережах безпосередньо покладено на відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення. Але зрозуміло, що інформацію, відеоматеріали та інше мають готувати працівники всіх відділів бібліотеки без винятку. **По-друге**, постійно проводити підвищення професійної кваліфікації бібліотечних працівників – дуже слушними у цьому аспекті є робота Школи бібліотечного журналіста, обмін досвідом між бібліотеками у форматі семінарів та круглих столів, тренінгів та майстер-класів тощо. Доречним було б організувати школи літературної майстерності, бібліотечних відеооператорів та фотодизайнерів.

Необхідно постійно проводити моніторинг соціальних медіа та йти у ті соціальні мережі, які користувачі частіше використовують й більше там проводять часу. Так, на часі розглянути присутність нашої бібліотеки у соціальній мережі Instagram (там 50,5% наших респондентів).

Продовжувати досвід опитування і анкетування. Обов'язково дізнаватися, як студенти сприймають бібліотечну роботу та бібліотечне співтовариство, дати можливість висловлюватися для оцінки загального настрою і ефективності роботи бібліотеки.

Підсумовуючи результати, зазначимо, що веб-опитування показало високу залученість студентів медичного вишу у соціальні мережі, що вкрай необхідно використовувати академічній бібліотеці для просування своїх сервісів у студентське середовище, поширення освітньої та наукової інформації, пропонуючи свої фонди, ресурси власної генерації та віддаленого доступу, залучати молодь до спільних заходів, які в свою чергу сприяють морально-етичному й культурному розвитку особистості майбутнього лікаря, тим самим підтримуючи активну громадську позицію студентської спільноти.

Література

1. Соцков О. Тренди для бібліотек у соціальних мережах / О. Соцков // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2017. – № 3. – С. 15–17.

2. Струнгар В. Представлення бібліотеки в інтерактивному медіа-середовищі: змістовий аналіз / В. Струнгар // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – 2017. – Вип. 46. – С. 329–344. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2017_46_22.

3. Тарасенко Н. Інформаційні комунікації в середовищі соціальних мереж: аспекти стандартизації бібліотечного сегмента / Н. Тарасенко // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – 2017. – Вип. 46. – С. 455–477. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2017_46_30.

---

4. Шibaева Е. А. Инновации Web 2.0 в библиотеках: современное состояние и возможности применения / Е. А. Шibaева // Информационный бюллетень РБА. – 2008. – № 49. – С. 64–67.